

tudi mi zahtevati za se.

Nemci na Češkem imajo za nemški del dežele že svoj nemški deželni solski svet in deželni gospodarski svet. To je itak že od nekdanj tudi naša slovenska zahteva na Štajerskem in je glavna točka programa, katerega izražamo s klicem »Proč od Gradca!«

Kakor se Čehom na Češkem celo po tamošnjih Nemcih »dovoljuje«, da se morajo po celi deželi sprejemati uloge v obeh deželnih jezikih, da se mora rabiti v »gotovih slučajih« češčina kot notranji uradni jezik in da morajo biti v češkem delu sami taki uradniki, ki se priznavajo Čehom, v krajih pa, ki so po manjšini češki, pa pri vsakem uradu vsaj eden češki uradnik, take »dovolitve« se morajo tudi nam Slovincem na Štajerskem privoliti. »Nemška« pravica vendar ne more biti na Štajerskem drugačna nego na Češkem!

Spodnještajerski Slovenci pa zahtevamo tudi ustanovitev novih okrožij. Ta naša zahteva se je označila pravzaprav že na prvem vseslovenskem shodu v Ljubljani, četudi nekoliko v drugi obliki. Mi zahtevamo, da se slovenski kraji v radgonskem-cmureškem in v ivniškem-lipniškem-arveškem okraju izločijo ter priklopijo drugim spodnještajerskim slovenskim okrajem.

Po trgih in mestih pa zahtevamo po češko-nemškem zgledu narodne sole za slovenske manjšine, nadalje razdelitev trgovskih in obrtnih zbornic, pravično volivno spremembo za deželni zbor in narodne kurije v deželnem zboru.

Nemci na Češkem imenujejo svoje zahteve skromne. Zato se nam pač ni treba bati, da bi si upal pameten Nemec imenovati naše zahteve neskromne. Le jedno je: Nemci na Češkem imajo v dežel. in državnem zboru poslance, ki se z vso silo poganjajo za svoje načelne zahteve, mi Slovenci pa samo upamo, da se bodo naši poslanci zavzeli za slovensko-štajerske zahteve. Da bi naš up ne bil prazen!

Naše gospodarsko gibanje.

Iz Cvena, dne 8. dec.

Ustanovitev posojilnice na Cvenu je povzročila sila živahno časnikiško polemiko. Časniki vseh strank so pisali o tej zadevi, seveda vsak s svojega stališča. Jeden je trdil, da je to »Štajerčev« upliv, drugi spet je kvasil nekaj o liberalcih, a graška tetka je razglasila to celo za Nemcem prijazno gibanje. A prav imata samo dopisnika v »Slov. Gospodarju«, ki pripisujeta tej stvari edino le gospodarski značaj.

Vsled raznih okoliščin in razlogov je bila povzdignjena predmetna župnija sv. Magdalene v »Dekanijo na desnem dr. bregu«. Rajni gospod ji je bil torej prvi dekan dne 10. nov. 1875. Po tistem je dosegel mnogo cerkvenih in svetnih odlikovanj za svoje delovanje. Dne 10. febr. 1876 je postal kn.-šk. duhovni, 25. julija 1883 častni, in 14. aprila 1885 pravi konzistorijalni svetovalec. Dne 22. sept. 1883 ga je odlikoval presvit. cesar z zlatim zaslužnim vncem s krono in 10. maja 1884 ga je imenoval za častnega kanonika. Od 28. maja 1884 je bil ud okraj. šol. sveta za mariborsko okolico.

L. 1885 je obhajal jako slovesno 50 letnico mašništva ob navzočnosti mil. knezoškofa dr. Mihaela Napotnika, ki so mu ob tej priliki podali lep priznalen dekret.

Jedno gorečo željo je še imel: pozidati za tako veliko župnijo novo župnijsko cerkev. V ta namen je nabiral denar, leta 1898 pripravil z velikim trudom veliko loterijo s srečkami in nazadnje ustanovil tudi krajsko družbo. Dočakal pa ni nove cerkve. Moči so skoro 80 letnemu starčku opešale. Od maja t. l. je bil skoro vedno v postelji. Voljno je

Osobito dopisnik v zadnji številki je natančneje navedel vzroke, ki so privedli Cvenarje do tega, da so pristopili h »Graski zvezi«. Cvenska zadruga je bila ustanovljena med prvimi; a ko že marsikatera izmed taistih spi nevzdradno spanje, še ta krepko živi. Njena usoda pa bi bila enaka onim, če bi ostala osamljena ter se ne bi pridružila nobenej zvezi. Najprej je bila pri »Gospodarski zvezi« v Ljubljani. Ta naj bi ji izposlovala posojilo na zadržno zemljišče. »Gospodarska zveza« pa nam ni spravila ničesar. Ko se je potem deleže zvišala na 200 kron, smo izstopili. Obrnili smo se tudi na nekatere štajerske posojilnice, a tudi te so našo prošnjo deloma kar odklonile, ali pa so nam stavile nesprejemljive pogoje. Slednjič smo dobili posojilo pri »Ljubljanski mestni hranilnici« pod ugodnimi pogoji.

Naši merodajni krogi pri spodnještajerskih posojilnicah namreč nikakor niso naklonjeni kmetijskim zadrugam, katere menda s »Slov. Narodom« vred mečejo v jeden koš s konsumi. Saj je »Slov. Narod« tudi našo novoustanovljeno posojilnico pozdravil s prorokovanjem, češ, ako katera kmetijska zadruga potrebuje posojilnico, potem propadeta obe. Iz tega se vidi, da »Slov. Narod« nima pojma o pravem kmetijskem združništvu, ampak njemu so celo zmedli možgane ti preklicani »konsumi«. Kdor je količkaj proučeval kmetijsko združništvo drugod, vé prav dobro, da je vsaki kmet. zadrugi denaren zavod nujna potreba, da, celo najboljše je, kakor se to vrši večinoma v Nemčiji, da posojilnica sama opravlja posle kmetijske zadruge.

Povsod obsegajo deželne zveze poleg kmet. zadrug tudi posojilnice, le pri nas na Spod. Štajerskem se je hotela osnovati posebna zveza kmetijskih zadrug, a ne da bi se že obstoječa »Zveza slov. posojilnic« v ta namen primerno preustrojila.

Ravno vsled gospodarskih težej, katerim naše posojilništvo ni baš posebno naklonjeno, so se koroške posojilnice začele nekako umikati gori omenjeni »Zvezi«, kar najbolj potrjuje naše trditve.

Merodajni krogi na Slov. Štajerskem morajo priti enkrat do prepričanja, da je gospodarski položaj slovenskega kmeta silno tužen in se bo tudi slovenska posvetna inteligenca morala baviti s tem vprašanjem, katero je do sedaj precej prezirala. Brez vstrajnega dela na gospodarskem polju ostane kričanje: »Proč od Gradca!« le udarec po vodi.

Glede deželne zveze kmetijskih zadrug v Gradcu omenimo, da so že po njenih pravilih izključene vse politične, verske in narodnostne zadeve, ter nam tudi v teh rečeh ni nikdar delala sile. Pač pa nam je šla

prenašal svoje trpljenje. Bil je večkrat obhajan in dvakrat spreviden s sv. zakramenti za umirajoče. Krepko je še molil v petek, dne 28. novem., molitve za umirajoče in ob 3/4 9 izdihnil svojo dušo.

Pogreb, ki se je vršil v nedeljo, dne 30. novem. popoldne, je bil velikanski. Silno veliko ljudi, med njimi preč. lavantinski kapitel, blizu 70 duhovnikov in bogoslovcev (IV. leta) in višji dostojanstveniki mariborskih oblastev in uradov so se ga udeležili.

V cerkvi je opravil mrtvaške molitve preč. g. stolni prošt, Lavrencij Herg, na cerkveno pobožno pokopališče pa je vodil spreved preč. g. kanonik, ravnatelj bogoslovja, dr. Iv. Mlakar.

Bodi vsem p. n. udeležencem tem potom izrečena iskrena zahvala, preč. gospoda rajnega kanonika pa naj poplača — kakor so mu pisali mil. knezoškof ob priliki njegove zlate maše, ljubi Bog z najlepšim plačilom, ki ga deli ljudem. Zlati križ s krono, ki je kinčal njegove prsi, naj se mu spremeni v krono večnega življenja! N. v m. p.!

močno na roko v vseh gospodarskih in denarnih zadevah. Dosedaj nismo imeli nobene vzroka, se pritoževati vsled njenega delovanja.

Končno pa ni samo naše mnenje, da je in ostane dobro urejeno kmetijsko združništvo spojeno z dobro strokovno izobrazbo edina podloga, na kateri je mogoče propadajoče kmetijstvo ohraniti pogina. V to pomozi Bog in sreča junačka!

Državni zbor.

Dunaj, 9. decembra 1902.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Nemški drž. zbor je s 198 glasov proti 45 v sprejel predlog posl. Kardofa, da se mora o carinskem tarifu razpravljati kot celoti. S tem je nemška carinska predloga v kratkem zagotovljena, ker je opozicija ne more preprečiti. Novi nemški carinski tarif je pa naravnost uničevalen za avstrijsko poljedelstvo. Carina od žita in živine je tako visoka, da je izvoz našega žita in živine naravnost nemogoč. Skoraj gotovo bode Nemčija naši državi že koncem tekočega leta odpovedala sedaj veljavno trgovinsko pogodbo, toda naša vlada še sedaj nima svojega carinskega tarifa, na podlagi katerega je mogoča nova trgovinska pogodba z Nemčijo in Italijo.

Naravno, da se za to zanimajo kmečki poslanci. V zbornici sta dve prosti zvezi kmečkih poslancev, na levi in desni. Načelnik desne zveze je grof Zedwitz, njegova namestnika sta poslanca Povše in Rozkošny. Ti trije so šli dne 3. dec. k min. predsedniku in ga prosili, naj jim pojasni, kaj hoče avstrijska vlada storiti z ozirom na to pereče vprašanje. Ministrski predsednik dr. pl. Körber je deputaciji odgovoril, da je vlada pri dotičnih pogajanjih vse poskusila in storila v varstvo poljedelskih koristij. Vlada ima popolnoma čisto vest. Min. predsednik je priznal, da je naša država v primeri z drugimi mnogo na slabšem. Z ogrsko vlado je treba določiti še nekaj carinskih postavk. O izidu teh pogajanj bode minist. predsednik svoj čas poslance primerno obvestil.

Posl. Žičkar in tovariši so izročili nujni predlog za državno podporo po mrazu in toči poškodovanim 140 posestnikom v Sevnici.

Nedeljski počitek.

Na razna vprašanja, kaj je z zakonom glede nedeljskega počitka, odgovarjamo tem potom, da ima socialni politični odsek ta zakon v delu. Doslej je v odseku obveljal predlog, da je delo dovoljeno ob nedeljah in praznikih, ako je nevarnost, da se surovine spridijo, ali če se delo brez škode ne more odložiti na delavnik.

Dolga razprava je bila o zahtevi trgovskih pomočnikov, ki žele popoln nedeljski počitek. Vlada je predlagala, da sme politično oblastvo po razmerah za razne trgovine dovoljevati k večjemu šesturno delo. Poročevalec Wilhelm je predlagal, da morajo ob nedeljah in praznikih biti zaprte vse trgovine v krajih, ki štejejo nad 6000 prebivavcev; v krajih pa z manj ko 6000 prebivavcev in v trgovinah izključno le z živili naj se dovoli k večjemu štiriurno delo predpoludnem. Odsek je konečno sklenil z večino glasov, da je ob nedeljah in praznikih v trgovinah brez razločka dovoljeno k večjemu štiriurno delo dopoludne.

Politični ogled.

Štajerski Nemci. Dne 7. decembra je imela nemško-narodna stranka v Gradcu shod zaupnikov ter si je volila tudi zopet vodstvo. Ostalo je vse pri starem. Govorniki so hvalili spodnještajerske Nemce, da se vsakokrat vrlo drže pri volitvah. Stranka hoče upeljati samo tak volilni red, da bo se z njim zagotovila Nemcem večina v štajerskem deželnem zboru. V prihodnjem zase-